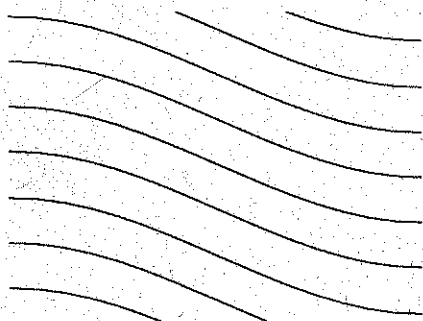

Andragoški center Republike Slovenije
Slovene Adult Education Centre

NOVIČKE

APRIL 1997/4

▲ **DOMAČE NOVIČKE** ● Načrt dela Andragoškega centra Slovenije v letu 1997 ● Drugi krog eksperimentalnega poteka projekta ● Programska kurikularna komisija za programe iz 7. člena ZIO se je sestala na prvi seji ● O izbirnih predmetih in učnih načrtih v prenovljeni osnovni šoli ● 16. seja Področne kurikularne komisije za izobraževanje odraslih ● Delo Nacionalnega kurikularnega sveta ● Vseživljenjsko učenje - ključ za 21. stoletje ● Obiski študijskih krožkov ● Posveti vodij in mentorjev študijskih krožkov ▲ **UTRINKI IZ SVETA** ● Druga svetovna konferenca o vseživljenjskem učenju ▲ **KOTIČEK JE VAŠ** ● Del analize samostojnega učenja na DOBI ● Zdrava prehrana nekoč in danes ▲ **POSVETI, KONFERENCE** ▲ **PRIPRAVLJAMO/PRIPRAVLJAJO** ▲ **PONUJAJO VAM** ▲ **OBVESTILO** ▲ **PREBRALI SMO ZA VAS** ▲ **NOVOSTI IZ KNJIŽNICE**

PROGRAMSKA ZASNOVA NOVIČK

Novičke so skupni informativni bilten za izobraževanje odraslih v Sloveniji. Z Novičkami želimo izboljšati obveščenost vseh, ki delamo na tem področju ali pa smo kakor koli povezani z izobraževanjem in učenjem odraslih v Sloveniji.

- Uporabniki in naročniki Novičk so lahko posamezniki in organizacije; tisti, ki se ukvarjajo z izobraževanjem in učenjem odraslih poklicno, in tudi tisti, ki delajo to prostovoljno (v društvih, strokovnih, verskih, političnih in drugih prostovoljnih organizacijah).
- Z vsebinsko zasnovo predvidevamo, da bomo v Novičkih objavljali te vrste informacij o izobraževanju in učenju odraslih doma in v svetu:
 - opis in prikaz dogodkov in dejavnosti v izobraževanju odraslih;
 - razvojne, raziskovalne in druge programe in projekte;
 - sporočila o organizacijah, njihovih potrebah, načrtih in dejavnostih;
 - podatke o izobraževalnih programih in razvoju programov;
 - sporočila o politiki in strategiji izobraževanja odraslih;
 - novosti v upravljanju in zakonodaji;
 - statistične podatke;
 - mnenja, stališča in predloge;
 - podatke in informacije o možnostih in virih za učenje;
 - podatke o napovedanih prireditvah, posvetih, publikacijah in drugih strokovnih dogodkih;
 - prikaze novih knjig, člankov ter didaktičnega in drugega gradiva ter novosti s knjižnega trga;
 - novosti iz naših knjižnic, predvsem iz knjižnice ACS.
- V Novičkih bomo objavljali kratke, jedrnate, objektivne in nepristranske informacije.
- Novičke izhajajo praviloma vsak mesec, gradivo za posamezno številko zbiramo do 10. v mesecu. Za stike s tujino izdamo Novičke trikrat na leto v angleškem jeziku.
- Uporabniki prejema Novičke brezplačno. Tako bo tudi v prihodnje, če bomo lahko stroške za njihovo izdajanje poravnali iz javnih sredstev za izobraževanje odraslih.
- Novičke ureja in izdaja Informacijsko središče ACS. Odgovorni osebi: mag. Zvonka Pangerc Pahernik - vodja Informacijskega središča, in Peter Monetti - urednik Novičk.
- Besedila lektorira Marjana Kunej, Novičke tiska Tiskarna Štok.
- Naslov uredništva je: Andragoški center Slovenije, Šmartinska 134a, 1000 Ljubljana, telefon: 061 444 978, faks: 061 445 881, elektronska pošta:

RFC-822: tajnistvo.saec@infosol.mss.edus.si

DECnet: RAZOR:LJACRS

Načrt dela Andragoškega centra Slovenije v letu 1997

V prejšnji številki smo v grobih obrisih predstavili delo Andragoškega centra Slovenije v letu 1996. To pot bomo na kratko, in ne v celoti, predstavili, kaj načrtujemo v letu 1997. Načrt dela je sprejel Svet ACS-ja v marcu letos, vendar pa ga vlada republike Slovenije, kot ustanoviteljica ACS-ja, še ni obravnavala in potrdila.

V načrtu za leto 1997 namenja ACS poleg temeljnih usmeritev v svetovalno, razvojno in raziskovalno delo posebno pozornost ureditvi položaja projektov ACS-ja na terenu, kurikularni prenovi v izobraževanju odraslih, programom usposabljanja in izpopolnjevanja za andragoško delo ter mednarodni raziskavi o pismenosti odraslih v Sloveniji.

Funkcionalna pismenost je projekt, s katerim razvijamo ukrepe za odkrivanje, zmanjševanje in odpravljanje posledic funkcionalne nepismenosti med odraslimi prebivalci. V instrumentariju mednarodne raziskave o pismenosti odraslih je poseben razdelek namenjen ugotavljanju vključenosti v izobraževanje za preteklo leto; le tega smo v ACS-ju razširili tako, da bomo lahko zajeli podatke o vključevanju odraslih v programe formalnega in neformalnega izobraževanja ter analizirali različne značilnosti in okoliščine njihovega izobraževanja.

Študijski krožki so se v Sloveniji že dodobra uveljavili kot oblika neformalnega izobraževanja, ki je namenjena zadovoljevanju osebnih potreb posameznikov po izobraževanju v povezavi z razvojnimi projekti okolja. To obliko učenja želimo vpeljati v čim več slovenskih krajev in v različne ustanove, tudi take, ki niso zgolj izobraževalne, združujejo pa ljudi na podlagi različnih interesov in potreb.

Projektno učenje v izobraževanju odraslih pomeni nadgradnjo projekta Center za mlajše odrasle (CMO), ki smo ga na ACS-ju zasnovali in razvijali v preteklih letih. Program je namenjen mladim brezposelnim (v starosti od 15 do 27 let), ki so opustili šolanje in so ostali brez poklicne izobrazbe. Program izobraževanja je zasnovan na treh vsebinskih modulih: splošno izobraževanje, osebni razvoj in poklicno izobraževanje (oz. spoznavanje poklicev), izvajamo pa ga kot način učenja v učnih projektih, ki temeljijo na načelu izbirnosti in postopnosti.

V projektu **Spodbujanje razvoja izobraževanja brezposelnih** smo z doslej izdelano metodologijo evalvacije izobraževalnega programa pripravili podlago za izdelavo instrumentarijev za spremljanje izobraževanja brezposelnih na mikroravni (na ravni izobraževalnega programa). V letu 1997 bomo pripravili instrumentarije za sprotno spremljanje izobraževanja brezposelnih in izpeljali delavnico za strokovne delavce zavodov za zaposlovanje, ki usmerjajo, svetujejo in organizirajo izobraževanje brezposelnih.

Tudi za projekt **Razvoj organiziranega samostojnega učenja** lahko rečemo, da se je prijel, saj so doslej izobraževalne in druge ustanove pokazale veliko zanimanja za tovrstno obliko učenja in izobraževanja, ponekod pa so se take oblike že lepo uveljavile

v praksi. V letu 1997 bomo nadaljevali dejavnosti iz preteklega obdobja, večjo pozornost pa namenili zlasti obveščanju širše javnosti.

Z **Borzo znanja**, ki omogoča menjavo znanja med posamezniki, ki znanje imajo, in tistimi, ki znanje iščejo, nam je uspelo povezati ljudi v Ljubljani, Mariboru in Novem mestu; načrtujemo še četrto borzo v primorski regiji, če bomo našli ustreznega nosilca. Predvideno je tudi odprtje borze, ki bo delovala v občinskih okvirih.

S središčem za ugotavljanje in potrjevanje znanja želimo omogočiti preverjanje in potrjevanje znanja, ki so si ga posamezniki pridobili zunaj organiziranega izobraževanja. Projekt dopolnjuje vpeljevanje samostojnega učenja (možnost, da tisti, ki se samostojno učijo, svoje znanje tudi ovrednotijo) in je sestavni del vpeljevanja certifikatnega sistema v Sloveniji. Letos načrtujemo kar nekaj dejavnosti, med drugimi tudi nadaljnje sodelovanje z ustreznimi institucijami, umestitev središča UPZ-ja, ki bo deloval na AČB-ju, v sistem izpitnih središč Državnega izpitnega centra, pripravo potrebnih strokovnih podlag (predlogi učnih dosežkov) za program daljšega andragoškega izobraževanja, tako da bo program kasneje mogoče v celoti ali deloma opraviti tudi s sistemom ugotavljanja in potrjevanja znanja. Ta program oziroma njegove module bomo letos postopno začeli poskusno izpeljevati. Načrtujemo izdelavo operativnega načrta poskusno izpeljave posameznih modulov, pregled in izbiro strokovne literature, razvoj učnega gradiva za pripravo didaktičnih kompletov ter pripravo, izpeljavo in evalvacijo posameznih modulov programa z vsebinskega, metodično-didaktičnega in organizacijskega vidika.

Priprava izpeljave izobraževalnega procesa in njegova spremljava sodita med temeljne pogoje, ki morajo biti izpolnjeni, da se kakovost doseže in ohranja. Čeprav se potrebe in značilnosti odraslih med izobraževanjem upoštevajo že pri razvoju izobraževalnega programa, se šele z načrtom izpeljave zagotavlja ustreznost sestavin izobraževalnega programa za odrasle, smotno razmerje med različnimi organizacijskimi oblikami izpeljave, upoštevanje zmožnosti in poprejšnjega znanja ter učnih slogov in tehnik učenja odraslih v izobraževalnih programih. Načrtujemo večleten projekt Metodologija priprave izvedbenega načrta izobraževalnega programa za odrasle, letos pa bomo izdelali teoretičen model sestavin načrta izpeljave in pripravili in izpeljali anketni vprašalnik v izbranih izvajalskih organizacijah za izobraževanje odraslih.

Delo za Področno kurikularno komisijo za izobraževanje odraslih bo v tem letu, med drugim, obsegalo pripravo predlogov različnih programov za usposabljanje izobraževalcev odraslih za pripravo izobraževalnih programov, pripravo strokovnih stališč ob obravnavanju programov izobraževanja odraslih, ki jih bodo preučevale programske kurikularne komisije in druge Področne kurikularne komisije, pripravo strokovnega gradiva o uveljavljanju certifikatnega sistema v izobraževanju odraslih, pripravo predloga priporočil za pripravo katalogov znanja in za pripravo izpitnih katalogov, dopolnjevanje pregleda javnih programov za izobraževanje odraslih, pripravo predloga gradiva izhodišča za pripravo programov poklicnega in strokovnega izobraževanja odraslih.

V preteklih letih smo pripravljali strokovne podlage Nacionalnega programa izobraževanja odraslih in glede na to določili cilje in infrastrukturne dejavnosti (omrežje izvajalcev in svetovalcev, omrežje programov, informacijsko bazo) ter elemente za usklajevanje med resorji in socialnimi partnerji, ki jih je treba razviti za uresničevanje dolgoročnih ciljev nacionalnega programa. Letos bomo nacionalni program obravnavali

v strokovnih organizacijah in z izvajalci ter ga dopolnili. Andragoški center Slovenije kot strokovna institucija sodeluje s strokovnimi mnenji pri pripravi novih **zakonskih in podzakonskih aktov**, ki urejajo položaj izobraževanja odraslih in pri presoji zdajšnjih. Pri tem delu bomo sodelovali tudi letos.

Na podlagi obstoječih sistemov spremljanja in **klasificiranja vsebin izobraževanja** na različnih ravneh (nacionalna, podjetniška, izobraževalne organizacije) kot tudi pregleda sistema spremljanja v drugih državah in na mednarodni ravni - bo delo usmerjeno v pripravo standardne klasifikacije izobraževalnih vsebin za odrasle na nacionalni ravni, ki bi rabila načrtovanju in spremljanju ponudbe in povpraševanja izobraževalnih dejavnosti za odrasle.

Pripravljamo tudi vse potrebno za opredelitev temeljnega koncepta **svetovalne dejavnosti** ter temeljnih področij razvoja svetovalne dejavnosti v izobraževanju odraslih. Opredelili bomo načrt dolgoročnejšega razvojno-raziskovalnega dela za razvoj svetovalne dejavnosti v izobraževanju odraslih in pripravili vprašalnika, s katerima bomo pridobili podatke o razmerah in potrebah po svetovalni dejavnosti za izobraževanje odraslih.

Z dvema podprojektoma **Delavske in ljudske univerze v obdobju od 1945 do 1990** in **Razvoj konceptualizacije in sistemskega urejanja izobraževanja odraslih v obdobju 1945 do 1990** bomo sodelovali v raziskavi **Razvoj izobraževanja odraslih na Slovenskem 1945 do 1990**. Celostna shema znanosti in sistema izobraževanja odraslih pa je raziskava, ki nam bo omogočila izdelavo teoretično poglobljene in empirično podprte sheme znanosti o izobraževanju odraslih kot enako pomembnega dela (meta)teorije ali znanosti o vzgoji in izobraževanju in celotnega makrosistema znanosti z vsemi bistvenimi ravnmi, ki so potrebne za opredelitev znanosti, to pa so: logos (znanost), episteme (veda), tehne (stroka), pragma (nauk) in praksis (področje) v konfrontaciji z vsemi vrstami stvarnosti, to pa so: narava, človek in družba. Takšna shema bo podlaga za opredelitev sistema izobraževanja odraslih in premislek o zdajšnjih sistemskih pojmovanjih in konceptih.

Svetovalna dejavnost je ena od prednostnih dejavnosti ACS-ja. Njena pomembna sestavina je evalvacija izobraževanja, politike in ukrepov za spodbujanje in razvoj izobraževanja odraslih. Svetovalno delo se povezuje tako s temeljno organizacijsko sestavo ACS-ja kot tudi z vsebinskimi področji, ki jih obravnava ACS. Namenjeno je ustanovam in posameznikom. Letos predvidevamo, da bo svetovalno delo, poleg splošnega svetovanja, ki spremlja delo naše ustanove, potrebno zlasti na tehle področjih:

Sistemska in normativna vprašanja: že lani je bilo na podlagi nove šolske zakonodaje sprejeto več izvršilnih predpisov, še več pa jih bo letos. Uveljavljanje sprememb v praksi zmeraj spremlja povečan obseg svetovanja tako ustanovam kakor tudi posameznikom. V preteklem letu so se pojavile tudi nekatere težave, ki izvirajo iz zakonodaje, povezane z **avtorskim delom**. Problem še ni rešen, zadeva celotno področje izobraževanja odraslih in med drugim zahteva tudi povečan obseg svetovalnega dela. **Uveljavljanje novih strokovnih svetov** zahteva drugačne postopke pri javnem potrjevanju programov, seznanjanje z njimi in s tem povezana vprašanja so tudi del svetovalnega dela.

Kurikularna prenova in programiranje v izobraževanju odraslih: pri Področni kurikularni komisiji za izobraževanje odraslih deluje devet programskih komisij. Zanje

opravljamo svetovalno delo, ki zajema informiranje o dogajanjih na področju kurikularnega prenavljanja nasploh, informiranje med komisijami, svetovanje o postopkih in metodah dela, o primernih povezavah s praktiki. Na drugi strani opravljamo obsežno svetovalno delo andragoškim in drugim strokovnim delavcem, ki pripravljajo nove programe za izobraževanje odraslih (po večini gre za "nejavne" programe, ki niso uvrščeni v prenavljanje). To delo zajema tako svetovanje o primernih načinih oblikovanja programov kot svetovanje, povezano s postopki verifikacij programov.

Sodelovanje na javnih razpisih: dokaj obsežno svetovalno delo je povezano s pomočjo ustanovam za izobraževanje odraslih, ki želijo kandidirati na javnih razpisih različnih ministrstev, skladov ipd. Za tovrstne razpise je pogosto treba pripravljati obsežno dokumentacijo, vse to pa se kaže v obsegu našega svetovalnega dela.

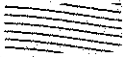
Svetovanje, povezano z razvojnimi projekti: delo zajema svetovanje pri vpeljevanju razvojnih projektov v prakso in pri reševanju konkretnih problemov, ki se pri tem pojavljajo. V take projekte sodijo predvsem: študijski krožki (okrog 200 mentorjev po vsej Sloveniji, 70 ustanov), središča za samostojno učenje (predvidoma bo letos delovalo okrog 25 središč, od tega 11 na novo, kar zahteva še posebej obsežno pomoč), izobraževanje brezposelnih (vpeljevanje novih standardov in normativov, ki vplivajo na delo in s tem tudi na pričakovano pomoč zavodov za zaposlovanje), vpeljevanje sistema ugotavljanja in potrjevanja znanja (predvideno je vpeljevanje sistema na nekaterih področjih gospodarstva, sodelujemo s svetovalnim delom), projektno delo za mlade (poteka poskusna izpeljava programa po metodi tedenskega enodnevnega svetovalnega dela z izvajalcem); programi usposabljanja za življenjsko uspešnost, vključevanje odraslih s posebnimi potrebami v programe UŽU-ja, vključevanje Romov v izobraževanje; svetovanje dajalcem in uporabnikom informacij v pregledu ponudbe in povpraševanja.

Svetovanje vodstvom različnih ustanov in organizacij: svetujemo in pomagamo pri načrtovanju modela internega načrtovanja, ugotavljanju potreb po izobraževanju, usposabljanju in izbiri predavateljev in inštruktorjev, oblikovanju izobraževalnih programov in vpeljevanju učinkovitih andragoških prijemov pri vodenju in organiziranju izobraževalnih procesov.

Delovanje informacijskega sistema bo povezano z vsemi dejavnostmi, ki opredeljujejo to področje (zbiranje, obdelovanje in dajanje informacij, Novičke, večanje knjižničnega fonda, publicistika). Nadaljevali bomo tudi s krajšimi programi izpopolnjevanja andragogov, andragoških in drugih strokovnih delavcev, organizirali letna strokovna srečanja z izvajalci in sodelovali pri prireditvah ali pa jih organizirali. Med temi naj posebej omenim Teden vseživljenjskega učenja, ki smo ga prvič organizirali v letu 1996, evropskem letu vseživljenjskega učenja.

Ne bomo zanemarili mednarodnega sodelovanja, saj predvidevamo obiske strokovnjakov iz tujine, ki bodo sodelovali pri naših projektih, takšnih, ki si bodo Center prišli ogledat kot vzorčno institucijo za izobraževanje odraslih, in takšnih, ki bodo v Centru iskali podatke in povezave za nadaljnje delo.

Dr. Vida A. Mohorčič Špolar, ACS

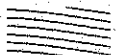
Drugi krog eksperimentalnega poteka projekta

Center za mlajše odrasle v Mengšu

Z letom 1997 se je v Mengšu začelo drugo nadaljevanje eksperimentalnega projekta Center za mlajše odrasle (CMO). Po opravljeni evalvaciji delovanja projekta v prvem letu (fazna poročila in raziskovalno poročilo so na voljo v knjižnici ACS), smo se projektni svetovalni delavci na Andragoškem centru in mentorji, ki so si leto dni pridobivali izkušnje pri neposrednem delu z mladimi, temeljito pripravili na novo izpeljavo. Denarne možnosti za izpeljavo projekta so letos slabše od lanskih (trenutno je zagotovljeno delovanje projekta le za prvih 6 mesecev leta 1997 v obsegu skupine treh mentorjev in 18 udeleženk/cev). Pri tem pa moramo omeniti, da je še zmeraj pglavitni financer MŠŠ in tudi druge možnosti za finančno podporo še niso povsem izčrpane. Prav tako smo pred novo izpeljavo intenzivirali obseg izobraževalnega in svetovalnega dela na ACS ter priredili več internih izobraževalnih delavnic za mentorje programa CMO. Letošnja novost je načelo sodelovanja med idejnimi nosilci in izvajalci: to pomeni, da vsako še tako "obrobno" dejavnost v projektu najprej idejno načrtujemo na ACS in nato v sodelovanju z mentorsko skupino izdelamo načrt za praktično izpeljavo.

Letos smo delo na projektu obogatili z nekaterimi konceptualnimi, predvsem pa izvedbenimi novostmi. Temeljna sistemska sprememba je, da udeleženke in udeleženci v program tokrat niso napotili svetovalci lokalnih enot Zavoda za zaposlovanje, temveč so se kandidatke in kandidati zglasili v CMO po opravljenih animacijskih dejavnostih v januarju in februarju 1997. Na izvedbeni ravni pomeni letošnja animacijska dejavnost v primerjavi z animacijo pred začetkom prve eksperimentalne izpeljave, obogatitev in bistveno širitev opravljenih dejavnosti. Prav tako prinašajo letošnje animacijske izkušnje nova spoznanja o dinamiki ciljne skupine, ko se mladi znajdejo na obrobju družbenega dogajanja. Tako smo med animacijo priredili:

- Informativni dan in "žur" v sodelovanju z Janijem Kovačičem in udeleženci, ki so lani obiskovali program, namenjen kandidatkam in kandidatom, ki bi se odločili za sodelovanje v programu kar sami. Informativni dan je bil napovedan v javnih občilih, mentorji so še zlasti v lokalnem okolju intenzivno delili informativne letake in zgibanke, vendar se je odzvalo le devet kandidatk/ov. Majhen odziv (ob raziskavah, ki opozarjajo na visoko frekventnost ciljne skupine) kaže na dejstvo resnične marginaliziranosti mladih, ki jim je program namenjen. Ob tem je pričakovati, da se bomo tudi pri nas v prihodnje srečevali s problematiko informiranja in iskanja alternativnih oblik animiranja marginalnih družbenih skupin, kakor jih opisujejo izkušnje držav Evropske skupnosti.
- Informativne pogovore s svetovalnimi delavci na ustanovah, ki se ukvarjajo z mladimi v ljubljanski regiji. Srečanj so se udeležili svetovalci centrov za socialno delo in šolski svetovalni delavci.
- Informativno srečanje s svetovalci lokalnih enot zavoda za zaposlovanje (Domžale, Kamnik, Ljubljana).
- Informativno srečanje z aktivom srednješolskih svetovalnih delavk za območje gorenjskih srednjih in poklicnih šol.

- Predstavitve CMO v 50 minutni oddaji "Gymnazium" na 3. sporedu *Radia Ljubljana*.
- Poročanje o informativnem dnevu za kandidatke/te na lokalni kabelski televiziji Kranj.

Po opravljenih animacijskih dejavnostih se je v program takoj vpisalo šest udeleženk/cev, ki so do uradnega začetka sodelovali v poskusnem in pripravljalnem delu. Do otvoritve drugega leta programa CMO v Mengšu, 26. marca 1997, se je za udeležbo v programu odločilo 12 mladih. Trenutno sodeluje v programu 14 udeleženk/cev, od katerih sta dva zaradi zaposlitve vključena občasno. Nekaj značilnosti letošnjih udeležencev prikazuje naslednja preglednica:

število	spol	starost (mediana in razpon)
6 (+1 ob delu)	M	17 (16 -20)let
6 (+1 ob delu)	Ž	18 (16 - 19)let

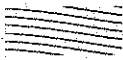
Ob omenjenih udeležencih sta dva kandidata po enem mesecu poskusnega sodelovanja izstopila iz programa: dekle, staro 19 let, ki je dobilo sezonsko zaposlitev, in fant, star 16 let, ki se je odločil za iskanje zaposlitve brez pomoči CMO. V CMO se je na informativnih pogovorih zglasilo še osem mladih (2 dekleti in 6 fantov), vendar se kljub pozitivni oceni programa niso odločili za vpis in so morebitno sodelovanje v programu preložili na poznejši čas. Njihova skupna značilnost je, da so se po starosti razlikovali od skupine, ki je trenutno vključena (eno dekle je staro 14 let, fantje so bili stari med 20 in 26 let).

Dinamika vključevanja in rezultati animacijske dejavnosti kažejo, da program mora potekati kontinuirano, saj le to zagotavlja eno njegovih pomembnih funkcij: da se mladi, ki izstopijo iz rednega šolskega sistema, lahko takoj vključijo v projektno delo in ne doživijo negativnih učinkov socialne marginaliziranosti. Prav tako ima dinamika šolskega osipa svoja značilna časovna obdobja (najbolj množično ob koncu šolskih ocenjevalnih obdobj), ko je pomembno, da jim ob statusni in socialni izločenosti ponudimo nadomestno obliko za družbeno integracijo.

Največ pozornosti in časa pri načrtovanju druge izpeljave eksperimentalnega projekta CMO smo namenili izdelavi metodologije projektne delo. Pri tem smo zelo natančno opredelili dinamiko dejavnosti prvega tedna, s katero ustvarimo pogoje za artikulacijo individualnih ciljev udeleženk/cev ter se na podlagi tega pogovorimo o skupnih interesih in ciljih. Pogovor se konča z izbiro vsebine projektne delo. Prvi projekt letošnjega CMO v Mengšu, ki je še naprej edina tovrstna oblika v Sloveniji, ima naslov Časopis.

O poteku projektne delo in najnovejših dosežkih, o načrtih za širjenje mreže po Sloveniji, o razpisu za izvajalske organizacije in organizaciji izobraževanja za mentorje programa CMO na ACS pa bom poročal kdaj prihodnjic.

Mag. Albert Mrgole, ACS

Programska kurikularna komisija za programe iz 7. člena ZIO se je sestala na prvi seji

V prejšnji številki Novičk smo vas seznanili s programskimi komisijami, ki bodo delovale pri Področni kurikularni komisiji za izobraževanje odraslih. Med njimi je tudi programska kurikularna komisija za programe iz 7. člena Zakona o izobraževanju odraslih. Ime ni najustreznejše, a za zdaj ne najdemo boljšega. Gre namreč za komisijo, ki se bo ukvarjala z vsemi javnimi programi izobraževanja odraslih, ki ne sodijo med programe za pridobitev izobrazbe. Že omenjeni 7. člen zakona te programe našteva takole: "...programi za zviševanje splošno izobraževalne in kulturne ravni prebivalstva, funkcionalno opismenjevanje, spolnjenje znanja za delo in poklic, za izobraževanje in usposabljanje brezposelnih, izobraževanje za demokracijo, učenje tujih jezikov, učenje slovenskega jezika za tujce, izobraževanje za kvaliteto življenja, izobraževanje za uveljavljanje posebnih pravic manjšin in odraslih s posebnimi potrebami in posebnih skupin ter drugo splošno izobraževanje odraslih."

Glede na pisano paletu programov, ki po sklepu PKKIO sodijo v pristojnost komisije, smo na prvi seji namenile pozornost pregledu programov, ki bi jih kazalo preučiti in morebiti spremeniti. Kot merilo pri izbiri smo upoštevale, da so programi javni (verificirani) in da so bili sprejeti tako, kakor določa šolska zakonodaja. Ugotovile smo namreč, da sodi v to skupino kar nekaj programov, ki so sicer javni, vendar niso v pristojnosti šolskih (izobraževalnih) organov. Takšni so npr. programi higienskega minimuma, varstva pri delu idr. Za zdaj smo, zaradi obilice drugega dela, te programe uvrstile v tretjo skupino na prednostnem seznamu. V področje dela komisije nedvomno sodijo programi tujih jezikov in slovenščine za tujce. Ti programi so uvrščeni v prvo oziroma drugo prednostno skupino.

Lani je Zveza ljudskih univerz pripravljala nove standarde znanja za javne programe tujih jezikov, Državni izpitni center pa namerava sprejeti državne standarde na tem področju. Da bi delo potekalo usklajeno, smo se dogovorile, da se bomo povezali z obema ustanovama. Pripravile bomo krajši vprašalnik in z njim izvajalce jezikovnega izobraževanja povprašale, kaj je po njihovem mnenju v teh programih zastarelo, ali in kako naj bi programe spreminjali. Želimo namreč, da bi spremembe res izhajale iz potreb prakse; če se bo izkazalo, da so programi ustrezni, jih ne bomo spreminjali. Ob delu bomo skušale kar najpogosteje pridobivati vaše mnenje, zlasti mnenje učiteljc in učiteljev v teh programih. Vabimo vas, da se nam tudi sami oglašate, pisno ali ustno. Sedež komisije je na Andragoškem centru Slovenije.

Sonja Klemenčič, ACS

O izbirnih predmetih in učnih načrtih v prenovljeni osnovni šoli

Nacionalni kurikularni svet je pripravil 24. in 25. marca letos posvet o izbirnih predmetih v osnovni šoli ter o oblikovanju učnih načrtov. Posveta, bil je v Portorožu, so se udeležili predsedniki (ali strokovni tajniki) predmetnih ali medpredmetnih kurikularnih komisij. Področno kurikularno komisijo za izobraževanje odraslih sta zastopali na posvetu članici te komisije, Sonja Klemenčič in Marija Velikonja.

Kot je na začetku pojasnil predsednik Nacionalnega kurikularnega sveta dr. Ivan Svetlik, naj bi na posvetu oblikovali merila za izbiro obveznih izbirnih predmetov, določili postopke izbiranja in odgovorili na nekatera organizacijska vprašanja v zvezi s temi predmeti.

V prvem delu posveta smo poslušali prispevke o izbirnih predmetih v osnovni šoli. Sodelovali so dr. Robi Kroflič, dr. Barica Marentič Požarnik in dr. Ljubica Marjanovič. Sledila je razprava, ki je pokazala, da so pogledi strokovnjakov na izbirnost predmetov še zmeraj zelo različni. Dr. Janez Ferbar (PF Lj) npr. vztraja pri treh kriterijih, ki jim mora izbirni predmet zadostiti: potreben je kvalificiran učitelj za predmet, nujen je primeren učbenik, predmet mora trajati vsaj eno leto. Dr. Barica Marentič Požarnik sodi, da učiteljev pri teh predmetih ne smemo vezati s preveč togimi učnimi načrti. Izbirni predmet naj ima strokovno zaledje v drugem temeljnem predmetu, potrebna je uravnoteženost (sedaj v predlogih prevladuje naravoslovje in tehnika) in meddisciplinarnost. Prislunhiti je treba interesom staršev in učencev in poudarjena naj bo kakovostna izpeljava predmeta: učenci naj raziskujejo, razmišljajo, delajo v skupinah, na terenu, v projektih ipd. Dr. Marjanovičeva vidi izbirnost kot možnost za večjo avtonomijo šole in učitelja in tudi kot razbremenitev programa. Obvestila je, da preverjajo, kako naj izbirnost rešujejo v majhnih šolah. Dosedanji predlogi bodo šli v ponovno presojo predmetnim skupinam. Dr. Kroflič je ob koncu povzel, da je razbremenitev programa prednostna naloga komisije in da je potrebno predvideti različne izvedbene variante. Na izbiro predmetov bodo zagotovo vplivali starši, izbira pa bo vplivala na program v srednjih šolah (npr. ob izbiri drugega tujega jezika). Zdi se mi potrebno, da omenim še razpravo dr. Nataše Golob, ki je videla v izbirnih predmetih tudi priložnost, da se z njihovo pomočjo učenci "zavedajo svojih korenin", pridobivajo nacionalno identiteto in samozavedanje.

V razpravo sva posegli tudi obe predstavnici PKK za izobraževanje odraslih in opozorili, da pripravljamo tudi program osnovne šole za odrasle in druge programe, pri katerih bo potrebno sodelovanje predmetnih kurikularnih komisij ali posameznih njihovih predstavnikov. Načelno smo se dogovorili, da bo PKK za izobraževanje odraslih pripravila poseben pogovor s predsedniki predmetnih kurikularnih komisij, v katerem bi dorekli skupno delo.

Nisem prepričana, da so bili na posvetu povsem dorečeni kriteriji za izbiro obveznih izbirnih predmetov v prihodnji osnovni šoli. Prav gotovo pa je bil posvet koristna menjava mnenj med teoretiki in praktiki.

Naslednji dan smo se seznanili s tremi primeri prenovljenih učnih načrtov, in sicer za slovenski jezik v prvem triletju osnovne šole (dr. Igor Saksida) in za srednjo šolo (Mojca Poznanovič), za biologijo (dr. Tatjana Vrčkovnik in Anka Zupan) in za geografijo (Vera Malajner Bevc). Ti učni načrti so nastajali že dalj časa, več kot eno leto, in drugi udeleženci so dvomili, če bodo zmogli toliko dela že v tem letu. V predstavitvah so bili zanimivi zlasti premiki v postavljanju ciljev. Geografi pa so predstavili še, kako bodo predmet na srednji stopnji prilagajali stroki, npr. gradbeništvu, kmetijstvu itn.

Priprava prenove torej teče v skladu s pričakovanji, najpomembnejše faze dela pa nas še čakajo. Zato tudi ni bilo malo razpravljalcev, ki so poudarili pomen usposabljanja učiteljev.

Mag. Marija Velikonja

16. seja Področne kurikularne komisije za izobraževanje odraslih

Zadnja seja Področne kurikularne komisije za izobraževanje odraslih je z obravnavo raznolikih vprašanj in s poročili o številnih dejavnostih članov te komisije in programskih komisij pokazala, da je prenova izobraževanja odraslih prišla v fazo, ki ji zares lahko rečemo vsebinska. V njej se težišče dela prenaša v programske kurikularne komisije, področna pa vse bolj postaja pobudnica, usmerjevalka in usklajevalka čedalje številnejših dejavnosti. Seveda pa poleg naštetih nalog še naprej, skupaj z ACS-jem, zagotavlja potrebno strokovno in drugo podporo.

Na 15., korespondenčni seji, so člani PKK IO-ja potrdili poročilo o delu za leto 1996 in program njenega dela v letošnjem letu. Po pregledu zapisnikov te in 14. seje ter ugotovitvi, da so vsi sklepi uresničeni, je bilo na dnevnem redu zadnje seje poročanje o delu komisij in posameznikov med sejami. Glede na vse večje število dejavnosti in potrebe po preverjanju njihovega uresničevanja ter usklajevanja, bo tovrstno poročanje odslej stalna točka dnevnega reda. V zadnjem mesecu so se tako člani področne in programskih komisij udeležili Kongresa pedagoških delavcev v Portorožu in Mednarodne delavnice o poklicnem izobraževanju oziroma o vlogi in vsebini splošnih predmetov ter usposabljanju učiteljev za njihovo izvajanje, ki je bila sredi marca v Ljubljani. Prav tako so bili naši predstavniki navzoči na mednarodni konferenci Vloga klasiifikacij v prenovi izobraževanja. Z vsemi temi dogodki so poročevalci seznanili PKK IO, in pri tem poudarjali vsebine in vidike, pomembne za prenavo izobraževanja odraslih.

Člani naše področne komisije se še naprej udeležujejo sej drugih področnih kurikularnih komisij, tudi o tem so poročali. Komisija je bila seznanjena s skupnim delom naše komisije in PKK za poklicno in strokovno izobraževanje pri oblikovanju izhodišč za pripravo programov poklicnega in strokovnega izobraževanja odraslih. O delu naših programskih komisij so poročali njihovi predsedniki. Večina komisij se je doslej sestala vsaj enkrat in na prvih srečanjih večinoma razpravljala o načrtu dela ter analizi stanja na posameznih področjih. Prav za analizo stanja bomo pripravili vprašalnik, ki ga bo

mogoče prilagoditi potrebam posameznih programskih skupin, v naslednji fazi pa bo usklajeno poslan ustreznim izobraževalnim ustanovam v Sloveniji.

Dr. Vida A. Mohorčič Špolar, namestnica predsednika PKK IO-ja in članica Nacionalnega kurikularnega sveta, je poročala o 11. seji Sveta, na katerem je bil obravnavan tudi predlog Izhodišč za kurikularno prenovo izobraževanja odraslih in oblikovanje programov za izobraževanje odraslih. Člani Področne kurikularne komisije so bili sicer seznanjeni s pripombami k Izhodiščem in predlogom za nekatere spremembe, vendar je sklep komisije tak, da se o njih razpravlja na posebni seji, takoj ko bomo od NKS-ja dobili potrjen zapisnik njihove 11. seje.

Na zadnji seji so bile obravnavane tudi nekatere kadrovske in organizacijske zadeve. Ob omejenem prostoru za poročanje pa se vendarle zdi pomembno nameniti nekaj besed še Dispoziciji za mednarodno primerljivost izobraževalnih programov za odrasle, ki je bila predstavljena članom komisije. Po njihovem mnenju je le-ta primerna podlaga za to, da bodo programske komisije izdelale vprašalnik, prilagojen svojemu področju. Tega bodo skupaj s predlogom držav - za primerjavo - v začetku maja poslale Področni kurikularni komisiji, ki bo ob podpori ACS-ja in morebitnih drugih ustanov poskrbela za porazdelitev vprašalnikov ali ustrezno izpeljavo posamezne primerjave. Programske komisije naj bi na svojih sejah pregledale tudi predstavljeni seznam javnih (verificiranih) programov za izobraževanje odraslih in evidentirale tiste programe z njihovega področja, ki se bodo prenavljali. Če sklenemo, kar nekaj dela je bilo opravljeno in kar nekaj nalog zasnovanih, zato tudi poročilo ni moglo biti krajše, ne da bi kaj izpustili. To pa ne bi bilo pravično niti do bralca niti do tistih, ki svoje delo pri prenovi izobraževanja opravljajo.

Mag. Janko Berlogar, ACS

Delo Nacionalnega kurikularnega sveta

Verjamem, da večina bralcev Novičk, potem ko že kar nekaj časa poteka kurikularna prenova izobraževanja kot vsebinsko nadaljevanje sistemskih sprememb na tem področju, pozna temeljne dokumente in nosilce te prenove. Kljub temu naj v uvodu znova opozorimo na knjižico in morda najbolj znan dokument z naslovom *Izhodišča kurikularne prenove* in s podnaslovom *Nacionalni kurikularni svet*.

V uvodu tega dokumenta je zapisano, da je bil Nacionalni kurikularni svet imenovan s sklepom vlade in z namenom, da opredeli splošne in posebne cilje ter metodološke okvire kurikularne prenove. Prav tako je njegova naloga, da vodi začetne faze kurikularne prenove, kolikor jih bo pač potekalo med dveletnim mandatom. Čeprav je bila torej NKS-ju neposredno naložena le opredelitev ciljev in metodoloških okvirov, je moral te naloge za uresničitev postaviti v širši kontekst.

Vanj sodi marsikaj - od obrazložitve odločitve za prenovo, problemov, temeljnih vrednot, ciljev, načel in strategije. Vse to je obširneje opisano v omenjenem dokumentu, zato

v tem prispevku tega ne bomo opisovali. Zanima nas pravzaprav samo strategija, in sicer toliko, da lahko predstavimo opravljeno delo, predvsem pa tisto, ki Nacionalni kurikularni svet še čaka. Kurikularna postavitve, organizacija in dinamika dela predvidevajo tri faze, ki jih shematsko lahko označimo kot sistem, področja in predmetna področja. Zajemajo sistem vzgoje in izobraževanja od vrtcev, osnovne šole, gimnazije, poklicnega izobraževanja do izobraževanja odraslih. Izvedbeno se te tri faze uresničujejo v področnih ter predmetnih in programskih komisijah in ob podpori ustreznih strokovnih ustanov.

Morda se zdijo komu navedeni podatki že kar preveč znani, vendar smo jih ponovili zato, da bi ponazorili, kako je Nacionalni kurikularni svet vsebinsko načrtoval svoje delo, skupaj z roki za uresničitev posameznih nalog. Tako naj bi skrbel za pet vsebinskih sklopov, ki predstavljajo celoto kurikularne prenovе:

- metodologija prenovе,
- postavitve sistema,
- odobritev programov,
- izobraževanje in usposabljanje za kurikularno prenovо,
- izdaja publikacij v zvezi s kurikularno prenovо.

Če začnemo z zadnjim, potem povejmo, da je prav marca izšel zbornik Kurikularna prenova, v katerem avtorji iz različnih zornih kotov in ob posameznih izobraževalnih področjih obravnavajo problematiko prenovе. Za tiste, ki jih zanima, se bo morda našel še kak izvod na Uradu za šolstvo.

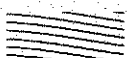
Prva dva delovno-vsebinska sklopa (oblikovanje Izhodišč in drugih dokumentov, imenovanje področnih, predmetnih in programskih komisij idr.) sta že končana. Pravzaprav so vse komisije, tudi predmetne in programske, že sredi dela. Prav spremljanje njihovega dela pa je poleg stalnih nalog (spopolnjevanje za kurikularno prenovо, publiciranje) letošnja središčna dejavnost Nacionalnega kurikularnega sveta. Tako ob širjenju dejavnosti na nižjih ravneh ali v nadaljnjih fazah postaja Nacionalni kurikularni svet vse bolj tudi koordinacijsko telo, obenem pa še zmeraj tisto, ki začetne faze kurikularne prenovе tudi vodi.

Od maja do konca leta (za osnovno šolo pa še v letu 1998) bodo programske in predmetne komisije že pripravljale učne načrte ali kataloge znanja. Nastajali bodo v več fazah. Prva je osnutek, njegovo preverjanje in dopolnjevanje ter usklajevanje na podlagi pripomb; temu sledi predlog, njegova potrditev v področnih kurikularnih komisijah in priprava za obravnavo v NKS-ju. Čeprav je pri nekaterih programih postopek drugačen, naj bi Nacionalni kurikularni svet od junija do konca leta, za osnovno šolo pa še kasneje, programe za posamezna področja izobraževanja odobral v dveh fazah - najprej s potrditvijo osnutkov sestavin programa in nato samega predloga programa. Programi v izobraževanju odraslih so pri tem specifični tako glede vsebinskih sestavin, ki naj bi jih programske komisije v PKK IO oblikovale, kot tudi glede dinamike dela, vezane na "matične" komisije, ter načina potrjevanja posameznih faz ali celote kakega programa.

Zaradi malce obširnejšega zapisa, ki presega zgolj prikaz dinamike dela Nacionalnega kurikularnega sveta v tem letu, naj ponovimo, da se s prenašanjem dejavnosti v "bazo" niti njegova odgovornost niti njegovo delo ne zmanjšujeta. Z usklajevanjem posameznih dejavnosti, pravočasnim zaznavanjem težav in z njihovim odpravljanjem mora zagotoviti,

da bo kurikularna prenova učinkovita in izpeljana v načrtanih rokih. To pa je vse prej kot lahka naloga.

Mag. Janko Berlogar, ACS

Vseživljenjsko učenje - ključ za 21. stoletje

Ljubljana, 20. marec 1997

Bralci Novičk ste v februarski številki prejeli vabilo k omizju **Vseživljenjsko učenje - ključ za 21. stoletje**, ki sta ga priredila Slovenska nacionalna komisija za Unesco in Andragoški center Republike Slovenije v četrtek, 20. marca 1997. Posebej smo povabili strokovnjake, izvajalce lanskega tedna vseživljenjskega učenja, župane in časnikarje. Odziv je bil zelo dober, saj se je v Valvasorjevi dvorani Cankarjevega doma v Ljubljani zbralo 80 udeležencev.

V razpravi ob omizju smo, kakor je bilo zapisano že v vabilu, želeli opozoriti na vseživljenjskost učenja kot najširšo podlago in vodilno načelo urejanja celotne vzgoje in izobraževanja ter temeljno strategijo za razvoj vzgoje in izobraževanja zdaj in v prihodnosti.

Dr. Darko Štrajn, ki je bil moderator in vodja razprave, je označil pojem vseživljenjskega učenja kot pojem prihodnosti. Eksplozija znanja in družbeno gospodarska globalizacija zahtevata od nas nenehno spremljanje razvoja in prožnost v odgovarjanju na izzive.

Dr. Slavko Gaber, minister za šolstvo in šport, je svoje razmišljanje izpeljal iz dogajanj v izobraževanju odraslih v Sloveniji od leta 1990. Ugotavljal je, da se je to področje zelo hitro razvijalo. Tudi vsota denarja iz proračuna, namenjena izobraževanju odraslih, je od 114 milijonov tolarjev leta 1992 narasla na 379 milijonov tolarjev lani. V prihodnje naj bi vlada poskrbela za bolj razpršeno razdelitev sredstev in namenila več denarja za izobraževanje odraslih na občinski ravni.

Dr. Peter Tancig, predsednik Slovenske nacionalne komisije za Unesco, je ugotavljal, da je industrijski družbi sledila informacijska, za njo pa nastaja družba znanja. V Sloveniji nam ne kaže preveč dobro, saj nizka izobrazbena sestava in visoka povprečna starost nista najboljši popotnici za prihodnost. Stvar preživetja je, da vložimo več časa in denarja v pridobivanje znanja.

Strategije razvoja vseživljenjskega učenja je predstavil **dr. Zoran Jelenc**, vodja projekta Teden vseživljenjskega učenja v Sloveniji. Pojasnil je razliko med minimalističnim pojmovanjem vseživljenjskega učenja, ki šteje le-to za zadevo izobraževanja odraslih, in maksimalističnim pojmovanjem, ki ima vseživljenjsko učenje za vodilno načelo obravnavanja in urejanja vsega izobraževanja in učenja. Drugo pojmovanje je uveljavljeno zlasti v najbolj razvitih deželah, kjer se zavedajo pomembnosti znanja za prihodnost.

